

Rapport

Dnr 25KS99-1
2025-02-17

Lars Harbe
Telefon
lars.harbe@gavle.se

Rapport över genomfört tillsyn i Gävle kommun 2024

Kommunstyrelsen har i sin roll som arkivmyndighet beslutat om tillsynsplan för 2024 (23KS488, 2024-02-08, § 30). Av tillsynsplanen framgår att kommunarkivet under 2024 ska granska om arkiven organiserats på sådant sätt att rätten att ta del av allmänna handlingar underlättas hos Stiftelsen för större arbetarbostäder och Stiftelsen Fonden för mindre arbetarbostäder, förekomst- och tillämpning av gallringsbeslut hos Gävle Parkeringservice och Gävle stadshus AB samt om kommunstyrelsens utrett förutsättningarna för gallring och om syftet med arkivbildningen enligt 3 § arkivlagen påverkas av styrelsens gallringsbeslut.

Tillsynen har utförts av kommunarkivarie Lars Harbe.

Här nedan följer ett sammandrag av gjorda bedömningar och rekommendationer.

Arkivmyndighetens tillsyn av arkivets organisation hos Stiftelsen större arbetarbostäder och Stiftelsen Fonden för mindre arbetarbostäder, 24ARM1 och 24ARM2.

I arkivvården ingår bland annat att nämnden ska organisera arkivet så att rätten att ta del av allmänna handlingar underlättas. Syftet med bestämmelsen är att skapa en god offentlighetsstruktur som möjliggör till insyn i verksamheten samtidigt som skyddet för sekretessbelagda uppgifter upprätthålls. En god offentlighetsstruktur förutsätter att nämnden utan svårighet ska kunna återfinna och lämna ut allmänna handlingar, oavsett när de tillkommit. Allmänna handlingar ska kunna särskiljas från övriga handlingar och handlingar som omfattas av sekretess ska kunna skiljas från sådana som är offentliga. Det förutsätter också att det faktiskt är möjligt att ta del av handlingarna över tid.

Administrationn för Stiftelsen Fonden för mindre arbetarbostäder sköts av Riksbyggen. Arkivmyndighetens bedömning är att stiftelsen uppfyller kraven i den del att arkivet hålls avskilt från Riksbyggens handlingar. För att underlätta allmänhetens rätt enligt 2 kap tryckfrihetsförordningen behöver stiftelsen fastställa när en handling blir allmän och vad som menas med arkiverad i arkivlagens mening.

Administrationen för stiftelsen för större arbetarbostäder sköts av HSB Södra Norrland. Arkivmyndigheten bedömer att det finns allvarliga brister i stiftelsens organisering av arkivet. För att underlätta rätten att ta del av allmänna handlingar behöver stiftelsen känna till att man har ett arkiv, vad som ingår i arkivet och säkerställa att handlingar kan lämnas ut med den skyndsamhet som krävs. Arkivmyndigheten påpekar att allmänheten inte får nekas att ta del av uppgifter i allmän handling med hänvisning till GDPR och att frågan om sekretess ska prövas vid varje utlämnande enligt bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen. Prövningen får inte göras av HSB.

Stiftelserna har inte förtecknat arkiven och registrerar inte allmänna handlingar på det sätt som föreskrivs i 5 kap offentlighets- och sekretesslagen.

Båda stiftelserna har efter genomförd tillsyn projektanställt en arkivarie för att komma tillrätta med påtalade brister.

Arkivmyndighetens tillsyn över tillämpning av gallringsbeslut hos Gävle Parkeringsservice och Gävle stadshus AB, 24ARM3 och 24ARM4.

Av 6 § arkivlagen framgår att föreskriven gallring ska verkställas. Styrelsen för Gävle Parkeringsservice har antagit ett gallringsbeslut och gallringen har utförts för de handlingar där fristen löpt ut. För Gävle Stadshus AB finns inget gallringsbeslut och bolaget har inte heller utfört någon gallring. Båda bolagen uppfyller kraven i arkivlagen i den del de granskats.

Arkivmyndighetens tillsyn av kommunstyrelsens gallringsbeslut, 24ARM5.

Enligt 3 § arkivlagen är myndigheternas arkiv en del av det nationella kulturarvet. Arkiven ska bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser rätten att ta del av allmänna handlingar, behovet av information för rättskipningen och förvaltningen och forskningens behov.

Allmänna handlingar får enligt 10 § gallras under förutsättning att de arkivhandlingar som återstår uppfyller ändamålen i 3 § arkivlagen. En handling får alltså inte gallras så länge den anses nödvändig för att tillgodose något av dessa ändamål. Bedömningen kan förändras över tid. Föreskriven gallring ska enligt 6 § 5 arkivlagen verkställas.

Kommunstyrelsen beslutar om gallring av allmänna handlingar för sina verksamheter. Inför beslutet ska styrelsen utreda förutsättningarna för gallring mot varje ändamål med arkivbildningen. För uppföljning och kontroll bör utredningen vara skriftlig och ingå i ärendet eller framgå av beslutet.

Arkivmyndigheten konstaterar att Kommunstyrelsen inte har dokumenterat på vilken grund allmänna handlingar gallras. Det går därför inte att bedöma

gallringens faktiska konsekvenser och om de arkiv som återstår tillgodoser ändamålen med arkivet i 3 § arkivlagen.

Kommunstyrelsen bör utreda förutsättningarna för gallring och vid behov ändra befintligt beslut och i fortsättningen ange grunden för gallring i beslutet eller i underlagen till beslutet.

Lars Harbe
Kommunarkivarie
Administrativa avdelningen